

Ondernemerschap en duurzaam produceren, dat waren de thema's van het IFMA congres, afgelopen augustus in Brazilië. Onderzoeker Johan Zonderland hield een lezing over arbeidsproductiviteit op zeugenbedrijven terwijl melkveehouder Rudi Hoogh Antinck 'zijn' Ben & Jerry project uit de doeken deed. Beiden waren onder de indruk van de Braziliaanse landbouw.

Brazilië inspireert internationale landbouw

Door ing. Alice Booij

De International Farm Management Association (IFMA)

IFMA is een internationale vereniging van mensen die betrokken zijn bij de landbouw en willen weten hoe hun sectoren zich ontwikkelen in andere delen van de wereld. IFMA wil onder meer het inzicht in het bedrijfsmanagement verbreden en dat gebeurt door het uitwisselen van kennis tussen onderwijs, voorlichting en praktijk. Op dit moment zijn leden uit meer dan 50 landen actief in IFMA. Iedere twee jaar wordt een meerdaags congres georganiseerd. In 2003 was dit in Australië, in 2005 in Brazilië. In juni 2007 zal het congres in Ierland plaatsvinden. Het IFMA-congres kent een hoog praktijkgehalte: twee van de vijf dagen zijn bestemd voor praktijkexcursies. Het Nederlandse bestuur van IFMA stimuleert deelname van jonge onderzoekers, bedrijfsadviseurs en agrariërs aan het congres. Dit doet zij door een financiële bijdrage te leveren in de kosten van het congresbezoek.

Meer informatie over IFMA is te vinden op www.ifmaonline.org. Meer informatie over het Nederlandse bestuur is op te vragen bij Willy Baltussen (voorzitter): willy.baltussen@wur.nl.

Hoe ontwikkelen boeren hun ondernemerschap en voeden ze bovendien de wereld op een duurzame manier? Het thema van het 15e IFMA congres (zie kader) in Brazilië kende een

breed thema dat ook nog eens voor een breed publiek toegankelijk was. De Internationale Farm Management Association trok zo'n 250 geïnteresseerden, waaronder naast adviseurs en voorlichters ook veehouders uit zowel melkvee, varkens als pluimveehouderij. Ze wisselden kennis en ervaringen uit en inspireerden elkaar. Van de Nederlandse afvaardiging hielden onder andere onderzoeker Johan Zonderland en melkveehouder Rudi Hoogh Antink een lezing.

Varkens en arbeid

Zonderland, projectleider cluster bedrijfsmanagement van het ASG vertelde over het tweejarige project arbeidsproductiviteit in de zeugenhouderij. Dit project werd eind 2005 afgerond en kent inmiddels een vervolg. „Veel landen zijn nog niet met arbeidsproductiviteit bezig”, ervoer Zonderland tijdens het congres. „Arbeid kost op veel plaatsen weinig, dus het maakt niet uit hoeveel medewerkers betrokken zijn bij de productie.” Bij groeiende bedrijven en bedrijven waarbij arbeid 15 tot 20 procent van de kostprijs bedraagt, leeft het zeker wel. Zoals in West-Europese landen. „In landen zoals Duitsland en het Oostblok vragen varkenshouders zich af hoe ze de productie efficiënter kunnen maken.” Zonderland concludeerde uit zijn onderzoek dat een derde van de variatie in arbeidsproductie verklaart wordt door de bedrijfsomvang. Niet de 'hardware' op het bedrijf, zoals stallen en voersysteem hebben invloed op de arbeidsproductiviteit. „Het ondernemerschap heeft een belangrijker effect op de arbeidsproductiviteit dan verwacht, uitgedrukt in aantal grootgebrachte

biggen per arbeidsuur. De ondernemer bepaalt de structuur binnen het bedrijf en de manier waarop er gewerkt wordt.” Uit 500 telefonische enquêtes en 96 bedrijfsbezoeken bleek dat vooruitstrevende ondernemers niet alleen grotere bedrijven hadden, maar met 2,11 grootgebrachte biggen per uur duidelijk beter scoorden dan de passieve ondernemers (1,56). Zelf was de onderzoeker onder de indruk van de mogelijkheden van de Braziliaanse varkenshouderij. „Grootschalig en heel professioneel”, noemt hij de varkensbedrijven van grote integraties die geënt zijn op Amerikaanse model (zie V-focus december 2005). Grondstoffen zijn er genoeg en ruimte is er in overvloed. Bedrijven met 4.000 vleesvarkens zijn geen zeldzaamheid. „De eerstvolgende varkensbedrijven liggen kilometers verderop, van ziektedruk is geen sprake.” De potentie van de Braziliaanse landbouw is ongekend vooral als de economie en politiek stabiel blijven. „In Europa mogen ze nog geen varkensvlees afzetten, maar de Brazilianen zijn naast Rusland druk op zoek naar nieuwe afzetkanalen.”

Braziliaanse melkveehouderij

Melkveehouder Rudi Hoogh Antink keek rond op Braziliaanse melkveebedrijven. Ook hij zag grootschaligheid. Zo bezocht hij een bedrijf met 1.500 HF koeien die gemiddeld zo'n 8.500 kilo melk gaven. Maar liefst 42 personeelsleden hielden zich met de veestapel bezig. „Alleen met de koeien, het landwerk werd door anderen gedaan.” Zo hadden twee personen alleen al een dagtaak aan het voeren. De kosten voor arbeid bedragen echter slechts 1 eurocent per kilo melk. „Daar kunnen wij niet tegen concurreren, wij moeten het anders doen”, aldus Hoogh Antink die daar op zijn bedrijf al mee bezig is. Zijn melk wordt verwerkt tot Ben & Jerry's ijs. Daarmee is hij in Nederland één van de selecte groep van 11

melkveehouders die binnen het project Caring Dairy extra aandacht schenkt aan duurzaamheid in de bedrijfsvoering. „Binnen Europa zijn we zelfs de enigen die dat doen”, vertelt Hoogh Antink die in het Drentse Koekange zo'n 75 melkkoeien met een automatisch melksysteem melkt. Met behulp van onder andere de bedrijfsduurzaamheidsindex (BDI) wordt de duurzaamheid op de melkveebedrijven getoetst en vertaald

op bedrijfsniveau. De animo vanuit een aantal landen voor het gedachtegoed van Ben & Jerry's was groot. „Vanuit Nieuw-Zeeland, Noorwegen en Frankrijk heb ik vragen gekregen”, licht Hoogh Antink toe. Hij roemt vooral de 'bottom-up' benadering. „Het project wordt vanuit veehouders gedreven. Wij zijn de motor achter het geheel.”

ARBEID

Werk is er genoeg op een Braziliaans varkensbedrijf. Omdat de kosten voor arbeid laag zijn, kijkt een werkgever niet op 'een mannetje meer'.

BRAZILIAANSE KOE

Een kruising tussen de HF en de GIR - een typisch inlands ras - zoals die in Brazilië veel wordt aangetroffen.

Foto's: Johan Zonderland

Boekbespreking: in elf stappen naar een succesvol agrarisch bedrijf

Onderzoekers Rob Napier en Wim Nell, afkomstig uit Australië en Zuid-Afrika schreven het boek: 'Strategic approach to farming success'. Een aanbevelenswaardig boek, aldus Johan Zonderland. „Op zich is de inhoud niet nieuw, maar de presentatie ervan is wel vernieuwend. Ze beschrijven elf stappen om tot een succesvol bedrijf te komen”, verhaalt Zonderland. Hij beschrijft als voorbeeld de eerste stappen. „Benoem een missie en wat zijn de interne en de externe omstandigheden.” Het is een stappenplan die elke ondernemer in zijn hoofd heeft. „Met behulp van het boek zet je ze ook praktisch en tastbaar op papier, zo krijg je inzicht in het bedrijf en is er een bewustwording. Voor welke consument produceer ik en wat verlangen die dan. Met deze vragen gaat het balletje vanzelf rollen en krijgen de veehouders meer grip op hun bedrijf.”

Bestellen van het boek kan via: <http://www.farmingsuccess.com>